

En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

Livsmedelsföretagen är en bransch- och arbetsgivarorganisation för livsmedelsföretag i Sverige. Livsmedelsföretagen har omkring 750 medlemmar som representerar alla varianter av svenska livsmedelsföretag; små och stora med svenska och utländska ägare, familjeägda, jordbrukskooperativ, börsnoterade med flera.

Synpunkter

Utredningens förslag avstyrkes, med undantag för förvaringsförbudet.

Livsmedelsföretagen deltar aktivt i debatten om folkhälsa och vilka riskfaktorer som finns och hur människors hälsa ska kunna förbättras. Vi är självklart villiga att medverka i konkreta diskussioner även framöver, för att bidra till lösningar på problem som faktiskt kan lösas. Tyvärr blir debatten ofta polariserad och då också verklighetfrånvärd och fylld med symboliska åtgärder i stället för att empiriskt se vad som faktiskt har effekt. Det faller därmed ett ansvar på alla aktörer som föreslår symbolåtgärder att besinna sig och utgå från empiri.

Livsmedelsföretagen anser att det bästa vore att lämna utredningen i sin helhet utan särskilt beaktande, men att lagen om nya nikotinprodukter kompletteras med en begränsning av mängden nikotin till 20mg/påse och att ett förvaringsförbud införs.

Om så inte sker i den kommande politiska processen följer här mer detaljerade synpunkter på enskildheterna i betänkandet:

- Kravet på antalet nikotinpåsar i en förpackning är rimligt och konformt med tobakslagstiftningen
- Förslaget på nikotigräns saknar motivering och är ej baserat på existerande standard eller etablerad vetenskap. SiS-standarderna är 20mg/påse vilket också borde vara den framtida begränsningen
- Langningsförbud är kongruent med vad som gäller för alkohol. Åldersgränser bör respekteras och den är 18 år för försäljning.
- Förslaget om förvaringsförbud tillstyrkes.
- Kopplingen mellan mat och alkoholserving innebär i praktiken ingen regelförenkling. Den som har ett alkoholtillstånd bör själv få råda över vilken meny som erbjuds.

Motivering

Betänkandet är spretigt, vilket till stor del beror på direktiven. Men tyvärr får inte riksdagens upprepade ställningstagande om att differentiera mellan olika produkters hälsopåverkan något genomslag i betänkandet. Finansdepartementet har i praktiken ändrat på den tidigare ANDTS-strategin genom att föreslå höjning av skatten på cigaretter och sänka den på snus. Regeringens proposition bifölls i juni där ett närmast enhälligt utskott ställde sig bakom den

Livsmedelsföretagen

Box 5501, 114 85 Stockholm

M: info@li.se

T: 08-762 65 00

och det formella beslutet i riksdagens kammare klubbades med acklamation. Det breda politiska stödet för en sådan inriktning är en nödvändig förändring för en uthålligt bättre folkhälsa. Alla vet att rökning är skadligt och att snus är mindre skadligt. Exakt hur stor skillnaden är går inte att säga, då hälsa är komplext och beror på flera faktorer. Men låt oss konstatera att ingen av våra myndigheter har några uppgifter om att människor skulle ha avlidit till följd av snus eller nikotinportioner, medan cigarettrökning anses vara den bakomliggande orsaken till tusentals dödsfall varje år, trots att rökningen minskat avsevärt i Sverige, först bland män och på senare tid även bland kvinnor.

Betänkandet missar alltså helt den viktigaste delen, nämligen den om skademinimering. En ANDTS-strategi som fokuserar på effekter och resultat, snarare än ambition och konsumtion är mer förankrad i verkligheten och skulle också följa det demokratiska uttryck som riksdagen i flera sammanhang beslutat om. Här saknas förslag.

När det gäller alkoholpolitiken borde även den inriktas på att minska skadorna från alkohol och inte detaljreglera människors vilja att ha gastronomiska och sociala upplevelser.

Att skydda barn är en rimlig ambition, men en sådan ambition måste också ta hänsyn till att vuxna och myndiga personer är just myndiga och kan ta ansvar för sina handlingar. Flera av förslagen riktas enbart mot myndiga personer, trots att betänkandets rubrik leder tanken åt att det är barn som ska skyddas.

Björn Hellman, VD Livsmedelsföretagen

